

Tyrkisk B – Valg

Vejledning / Råd og vink

Afdelingen for gymnasiale uddannelser 2010

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i de gymnasiale uddannelser, findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser, herunder læreplanerne. Denne Vejledning/Råd og vink indeholder forklarende kommentarer til nogle af disse bestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Desuden gives eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration, og den udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse. Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

1. IDENTITET OG FORMÅL	2
1.1 Identitet	2
1.2 Formål	2
2. FAGLIGE MÅL OG FAGLIGT INDHOLD	2
2.1 Faglige mål	2
2.1.1 Forstå	2
2.1.2 Tale	2
2.1.3 Læse	3
2.1.4 Skrive	3
2.1.5 Kultur og samfund	3
2.2 Kernestof	3
2.3 Supplerende stof	4
3. TILRETTELÆGGELSE – GENERELT	4
3.1 Didaktiske principper	5
3.2 Arbejdsformer	7
3.2.1 Skriftlige opgaver	7
3.2.2 Forberedelse og oversættelse	8
3.3 It	8
3.4 Samspil med andre fag	8
3.5 Typer af undervisningsmaterialer	8
3.6 Progression	8
4. EVALUERING	9

4.1 Løbende evaluering	9
4.2. Prøve	9
4.3 Bedømmelseskriterier	10

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Tyrkisk er et færdigheds-, videns- og kulturfag. Dets genstandsområde er det tyrkiske standardsprog (Türkiye Türkçesi), som det tales og skrives i Den Tyrkiske Republik. Herudover omfatter faget kendskab til og forståelse af sprog, kultur og samfundsforhold i Tyrkiet og andre områder med tyrkisktalende befolkninger.

1.2. Formål

Det er formålet med undervisningen, at eleverne/kursisterne tilegner sig færdigheder i tyrkisk talesprog og skriftsprog, indsigt i tyrkiske sproglige, samfunds- og kulturforhold samt den fornødne studiekompetence til at fortsætte med tyrkisk på videregående uddannelser.

De sproglige færdigheder omfatter interkulturelle kommunikative kompetencer med hovedvægten på mundtlige udtryksformer og i mindre omfang skriftlige udtryksformer. Indsigt i sprog, kultur og samfundsforhold i Tyrkiet omfatter kendskab til og forståelse for landets sproglige, kulturelle og samfundsmæssige forhold, som sætter eleven/kursisten i stand til at forholde sig til den sproglige og samfundsmæssige udvikling i det moderne Tyrkiet og de kulturelle former, der opstår heraf.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

Målene er på begge niveauer er udtryk for, hvad den elev/kursist, som får en udmærket karakter, skal kunne. Der er formuleret mål for færdighederne i fagets fire sproglige discipliner: forstå, tale, læse og skrive - samt i grammatik og kendskab til kultur- og samfundsforhold.

2.1.1. Forstå

Inden for studerede emner skal eleven/kursisten kunne forstå standardtyrkisk med et ordforråd på ca. 1600 centrale ord talt i normalt taletempo.

2.1.2. Tale

Inden for det valgte undervisningsforløb skal eleven/kursisten kunne præsentere studerede emner og samtale om dem på et enkelt tyrkisk. Der lægges primært vægt på forståelighed, og der forventes en nogenlunde korrekt anvendelse af et basalt ordforråd samt en nogenlunde korrekt anvendelse af basale syntaktiske strukturer. Med basale syntaktiske strukturer menes bl.a. korrekt placering af subjekt, verbum og de almindeligste suffikser. Der forventes nogenlunde korrekt anvendelse af basal, grammatisk terminologi knyttet til emnet.

Eleven/kursisten skal yderligere kunne samtale over et emne med udgangspunkt i en trukken tekst. Eleven/kursisten skal her vise samme grammatiske kendskab som ved præsentation og samtale om

det studerede emne, men der stilles ikke de samme krav til ordforråd. Ved den mundtlige prøve skal eleven/kursisten oversætte en mindre del og føre en samtale med udgangspunkt i den trukne tekst.

2.1.3. Læse

Iflg. læreplanen skal eleverne/kursisterne kunne ”*læse og forstå adapterede tekster, såvel skønlitterære som ikke-skønlitterære, og lettere, uadapterede tekster*”. Det er et fagligt mål, at eleverne/kursisterne skal kunne læse og forstå adapterede tekster, dvs. tekster, hvor sjældne former, ord og konstruktioner, herunder unødigt vanskelige konstruktioner bearbejdes, dog således at den adapterede tekst repræsenterer tekstens sprog og sprogtone.

2.1.4. Skrive

Eleverne/kursisterne skal kunne skrive enkle tekster, dvs. de må gerne udtrykke sig ved hjælp af mange hovedsætninger.

2.1.5. Kultur og samfund

Eleven/kursisten skal på et elementært niveau kunne perspektivere tyrkiske tekster i forhold til det tyrkiske samfund og den tyrkiske kultur. Der lægges vægt på, at eleven/kursisten er bekendt med de vigtigste begreber på tyrkisk inden for de studerede emner.

2.2. Kernestof

Kernestoffet udgøres af en række kulturelle og samfundsmæssige emner. På begynderniveau er emnerne fx. præsentation af sig selv, indkøb, transport, familie og skolegang. Senere i forløbet kan emnerne eksempelvis være arbejde, uddannelses- og skolesystemer.

Gennem dansk- eller engelsksprogede tekster introduceres generelle sproglige forhold vedrørende Tyrkiet og tyrkisk sprog, såsom den geografiske udbredelse af standardtyrkisk og af de tyrkiske sprog og dialekter, således at eleven/kursisten er velorienteret om sprogets placering og karakter.

Kernestoffet studeres gennem læsning af en række tekster på tyrkisk. Disse tekster udgøres af en blanding af dialoger og korte, konstruerede faglige tekster, samt af udskrifter af interviews og samtaler fra video- og lydoptagelser. Dialoger og interviews introducerer eleven/kursisten til talesprog og faglige tekster til skriftsprog. De vigtigste forskelle på tale- og skriftsprog bør fremstå klart for eleven/kursisten.

Video- og lydoptagelser udgør et vigtigt redskab til forståelse af kernestoffet. Mange elever/kursister med dansk baggrund har sjældent eller kun i meget begrænset omfang hørt tyrkisk talt, før de begynder at lære tyrkisk.

Ved begyndelsen skal eleverne/kursisterne høre både enkelte lyde og sammenhængende tekst, så at de hurtigt får fornemmelsen af tyrkisk intonation og af trykproblematikken.

Mundtlig kommunikation udgør den centrale kompetence. Der lægges stor vægt på at lære eleven/kursisten talesprogets syntaktiske former og ordforråd. Ved siden heraf udpeges og forklares hyppigt forekommende konstruktioner, der er særegne for skriftsprog.

Det anses for centralt, at eleven/kursisten tilegner sig en fornemmelse for pragmatisk sprogbrug, herunder for omgangs- og høflighedsformer og dertil knyttet sprogbrug, og er i stand til at udtrykke sig mundret.

Grundlæggende grammatiske og syntaktiske strukturer introduceres og trænes gennem hele forløbet i et omfang svarende til kernestoffet i Hengirmen/ Koc: Türkisch Aktiv I – III..

Der undervises tidligt i forløbet i brug af ordbøger. Da der p.t. kun er én anvendelig ordbog dansk-tyrkisk/tyrkisk-dansk (Specialpædagogisk Forlag), bør der suppleres med nyeste udgave af fx Redhouse Ingilizce-Türkce/Türkce – Ingilizce eller tilsvarende på tysk eller fransk. Som sprogfag bidrager tyrkisk til elevens/kursistens interkulturelle forståelse ved at give hende/ham lejlighed til at sammenligne vestlige kulturelle udtryk og sociale strukturer med tyrkiske.

2.3. Supplerende stof

Det anbefales, at eleven/kursisten tidligt i forløbet introduceres til korte emnebaserede dansk- og engelsksprogede tekster om tyrkiske samfundsmæssige og kulturelle forhold med henblik på at uddybe og perspektivere kernestoffet. *Den Store Danske Encyklopædi* har eksempelvis udmærkede artikler om Tyrkiet. Venskabsforeninger har ofte blade med egnede artikler.

Det er vigtigt at inddrage visuelt materiale. Dette kan udgøres af film med forskelligt indhold. Det anbefales også at have TV og video i undervisningslokalet.

Mange nyttige henvisninger til dansk- og fremmedsproget trykt materiale om Tyrkiet kan findes på Det Kongelige Bibliotek og på Statsbiblioteket i Århus.. Ligeledes bør der gøres udstrakt brug af Folkebibliotekernes særlige hjemmeside www.info.dk, hvor mange forskellige emner på indvandrersprogene herunder tyrkisk findes, og hvorfra der kan bestilles bøger til brug af den enkelte eller til opgaver i klassen.

Officielle informationsportaler indeholder ofte meget nyttigt materiale, brugt med kritisk omtanke. Heriblandt kan nævnes det tyrkiske Kulturministeriums hjemmeside, hvorfra der også i løbet af studiet kan hentes ajourførte artikler om snart sagt alt inden for den tyrkiske verden..

Anbefales kan det også jævnligt at kigge på de forskellige tyrkiske aviser og tidsskrifter. Et abonnement vil næppe være lønsomt på dette niveau, men læreren kan af og til medbringe aktuelle artikler om emner i Tyrkiet eller i et tyrkisktalende område affattet på tyrkisk fx Kirgisien.

3. Tilrettelæggelse – generelt

Med undtagelse af elever/kursister med tyrkisk baggrund, møder eleven/kursisten som udgangspunkt uden specifikke forudsætninger. Tyrkisk tilhører ikke den indoeuropæiske sprogstamme og ligner derfor ikke noget sprog, eleven/kursisten tidligere har stiftet bekendtskab med. Både gløseforråd og grammatik er fundamentalt forskellige fra det, vi kender fra indoeuropæiske sprog.

Elever/kursister med tyrkisk baggrund følger fra starten undervisningen på linje med de danske elever, og det frarådes at stille særopgaver, da det kan skabe dårlig stemning i klassen. Tyrkiske elever/kursister kan også have store huller i deres teoretiske viden om tyrkisk sprog, kultur og historie, og en eksamen i tyrkisk på gymnasiet skal ikke kun bestå på baggrund af talefærdighed. Differentieret undervisning kan være en mulighed i slutningen af forløbet.

Den stadig voksende kontakt mellem Tyrkiet, de tyrkisktalende områder og Vesten har medført nye muligheder for tilegnelsen af tyrkisk, men stiller også nye krav til elever/kursister og studerende i tyrkisk.

Der fokuseres fra undervisningens begyndelse på talesprog, herunder evnen til at lytte, udtale og lære sig nye gloser.

Interessen for studiet af tyrkisk uden for Tyrkiet er ret ny, og ved tilrettelæggelsen af undervisningen adskiller tyrkisk sig væsentligt fra andre sprog i gymnasiet, da der kun er ganske få bøger på dansk om sproget. Hovedparten af bøgerne vil således være engelske, tyske, franske og evt. russiske eller rent tyrkiske. Det er den enkelte lærers sag at afgøre, hvilke bøger der skal benyttes.

Brug af internet kan stærkt anbefales, men egentlige retningslinier for, hvordan man skal gå frem her, kan vanskeligt gives, da den enkelte lærer formentlig vil have forskellig opfattelse af, hvad der bedst egner sig til netop hans/hendes gruppe af elever.

På begge niveauer skal der udover den rene sprogtilegnelse arbejdes med forskellige sider af moderne tyrkiske kultur- og samfundsforhold. Det kan være meget vanskeligt at finde brugbart stof om fx det tyrkiske samfundsstruktur på et let forståeligt tyrkisk. Læreren bør således afsætte god tid til at finde frem til velegnet materiale, og allerhelst afgrænse dette, inden eleverne/kursisterne går i gang. Læreren kan dog med fordel søge materiale i tyrkiske skolebøger som fx Hayat Bilgisi o.l., der kan lånes på bibliotekerne, der i øvrigt med glæde vejleder og reserverer, hvor dette er muligt. Læreren kan evt. rekvirere forskelligt materiale direkte fra Tyrkiet om emner, han/hun finder relevant.

Mod slutningen af undervisningen bør eleverne/kursisterne prøve at arbejde med eksempler på fagligt sprog fra tyrkiske tidsskrifter som fx Nokta. Nokta er de intellektuelles tidsskrift, men niveauet i sproglig henseende svarer til det, der overalt ses i tyrkisk faglitteratur: generelt meget lange sætninger, der nok kan forstås i store træk, men som kun vanskeligt lader sig oversætte til et enkelt dansk. Læreren skal også huske på muligheden for at låne fra andre nordiske biblioteker, og her er især Sverige et godt sted at kigge.

I denne forbindelse skal nævnes det svenske Kommerskollegium svarende til de danske handelshøjskoler, der har trænet oversættere og tolke i mange år. Her kan der formentlig rekvireres forskelligt materiale (gloselister, samfundsbeskrivelser o.l.). Kommerskollegiet står endvidere bag en fortræffelig ordbog svensk-tyrkisk..

Det kan stærkt anbefales at læse tekster fx på internettet om forholdene for de store tyrkiske grupper i Europa især i Tyskland. Kendskabet til disse grupper liv og levned og deres forhold til fædrelandet bør være en naturlig del af arbejdet med Tyrkiet og tyrkisk. Her bør naturligvis også tyrkernes forhold i Danmark belyses. I denne sammenhæng bør eleverne/kursisterne, når de har erhvervet sig et nogenlunde kendskab til tyrkisk, konfronteres med eksempler på tekster, der er oversat til tyrkisk her i landet, og derved gøres bekendt med problemet med bl.a. de mange danismer, der hyppigt optræder i den slags oversættelser.

3.1. Didaktiske principper

Systematisk træning af evnen til at lytte er vigtig gennem hele forløbet, ikke alene for at eleven/kursisten kan lære at forstå tyrkisk, men også for at styrke udtale og talesprog. Denne evne træ-

nes ved brug af lytteøvelser evt. i sproglaboratorium og over nettet, samt ved brug af tekstede tyrkiske spille- og dokumentarfilm eller videosekvenser med tilhørende udskrifter.

Eleven/kursisten bør også opfordres at se udsendelser på de mange tyrkiske kanaler på tv, hvorved evnen til at forstå det talte sprog på forskellige niveauer og med forskellig hastighed styrkes ganske betydeligt.

Bånd og cd udgivet i forbindelse med lærebogssystemerne kan med stort udbytte benyttes i undervisningen. Ved læsning af tekster herudover kan det anbefales at få dele af teksterne – afhængigt af disses længde – indtalt af en indfødt. Læreren kan formentlig også finde bøger med medfølgende bånd/cd leveringsklar fra forlaget.

Da en god udtale er vigtig, bør eleven/kursisten gennem hele gymnasieforløbet arbejde med opgaver, der sigter på at forbedre udtalen, fx i form af fælles udtaleøvelser, undervisning og opgaver i hvordan de enkelte lyde produceres samt lytteøvelser i sproglaboratorium, hvor dette er muligt. Derudover tilrådes det, at eleven/kursisten får mulighed for at høre lydfiler efter skoletid, fx ved at skolen stiller cd-rom'er med indspilninger af lærebogstekster til rådighed. Individuel oplæsning anses af nogle undervisere for u hensigtsmæssig, da den tager meget af undervisningstiden. Læreren må i samråd med sine elever/kursister afgøre, hvilken læsemetode der vil være den bedste til klassen. Helt undgå enkeltvis oplæsning kan og bør man ikke, da evt. svage elever/kursister vil kunne skjule sig ved fællesoplæsningen, hvorpå der skal bruges megen tid til at rette udtale i andre sammenhænge. Det væsentlige er, at eleverne/kursisterne får rig lejlighed til at indøve en korrekt udtale.

Der fokuseres gennem hele forløbet på udvidelse af gloseforrådet. Der skelnes mellem aktivt og passivt gloseforråd. Passivt gloseforråd udgøres af gloser, der kan genkendes i givne sammenhænge og oversættes nogenlunde korrekt. Aktivt gloseforråd udgøres af gloser, eleven/kursisten kan bruge nogenlunde korrekt i tale eller skrift. Der stilles krav om et aktivt ordforråd på ca. 1600 ord. Alle gloser til de læste tekster indlæres som passivt ordforråd. Derudover udvælger læreren på baggrund af gloselisterne relevante gloser, som trænes med henblik på opnåelse af aktiv beherskelse af talt tyrkisk.

Nye gloser indlæres som passivt vokabular ved hjælp af flashcards og andre mnemotekniske metoder og aktiveres gennem opgaver, rollespil og skriftlige øvelser. Det er vigtigt at træne indlæring af gloser fra dansk til tyrkisk og fra tyrkisk til dansk.

Elevens/kursistens tyrkiske begrebsdannelse styrkes gennem baggrundsviden om de sociale og kulturelle forhold, der ligger til grund for svært oversættelige begreber. Her kan billedmateriale spille en væsentlig rolle.

Talesprog trænes gennem situationsbaserede dialoger eller opgaver, fx i form af rollespil eller korte elevoplæg i klassen på tyrkisk. Der lægges vægt på, at eleven/kursisten fra starten lærer at udtrykke sig forståeligt. Fotografier fra Tyrkiet kan indgå i undervisningen som udgangspunkt for talesprogsundervisningen. Billeder anskueliggør samfundsmæssige og kulturelle aspekter, hvorved de støtter begrebsindlæring.

Rollespil er styrede dialoger. Med udgangspunkt i en skabelon skriver eleven/kursisten en kort dialog. Dialogen danner derefter forlæg for et rollespil. Formålet er ikke, at dialogen læres udenad ord-

ret, men at give eleven/kursisten værktøj til at løse opgaver i pragmatisk sprogbrug gennem indlæring af eksempler på kontekstuel nogenlunde korrekt sprogbrug.

Elevoplæg på tyrkisk ligger inden for de studerede emner. Oplæggene afholdes på talesprog og må ikke have form af oplæsning, idet skriftlig forberedelse bedst finder sted i form af stikord og centrale fraser. Eleven/kursisten skal tilskyndes til at bruge præsentationsprogrammer eller andet præsentationsmateriale. Som sådan fungerer oplæggene som en træning i præsentationsdelen af mundtlig eksamen.

En kontrastiv tilgang til undervisning i grammatik og syntaks kan anbefales. Hvor det er muligt trækkes der paralleller til tilsvarende eller afvigende strukturer og former i andre sprog, eleven/kursisten kender. Pragmatikken anses for at være central i grammatikintroduktioner. Der undervises således ikke alene i syntaks, men også i, i hvilke sammenhænge de enkelte grammatiske strukturer og former finder anvendelse.

En del af grammatikundervisningen kan foregå som lærerstyret klasseundervisning, men andre undervisningsmetoder kan med fordel anvendes. F.eks. kan eleven/kursisten selv udlede syntaktiske strukturer ude fra eksempelsætninger, eller komme med korte oplæg om grammatiske emner. Eleven/kursisten kan i grupper på to besvare grammatiske spørgsmål, og svarene danner efterfølgende udgangspunkt for diskussion i klassen.

Der lægges ikke vægt på, at grammatikken læres udenad, men at der opnås en overordnet forståelse af de grammatiske strukturer, der sætter eleven/kursisten i stand til at genkende disse i nye sammenhænge.

Gennem situationsbaserede dialoger og emnespecifikke faglige tekster introduceres eleven/kursisten til forskelle på tyrkisk tale- og skriftsprog. Dialogerne skal give eleven/kursisten en indføring i dagligdags kommunikation. Faglige tekster udvælges med henblik på at introducere eleven/kursisten til kulturelle og sociale forhold i Tyrkiet.

Der arbejdes kun med intensiv tekstlæsning., der sigter mod træning i oversættelse fra tyrkisk til dansk. Grammatiske former og syntaktiske strukturer forventes at kunne genkendes og danne grundlag for oversættelsen.

Det anbefales at begynde med brugen af ordbøger fra begyndelsen af 3. semester

3.2. Arbejdsformer

De forskellige discipliner modsvares af tilsvarende forskellige undervisningsformer. Lærerstyret klasseundervisning er ofte velegnet til gennemgang af nyt stof, men det anbefales også, at eleverne/kursisterne nogle gange præsenteres for nyt fx grammatisk stof i form af eksempler, ud fra hvilke de selv kan udlede de mere overordnede regler. Derudover anbefales gruppearbejder, elevstyret undervisning i form af elevoplæg mm. og hjemmearbejde.

Udenadslære er en nødvendighed ved indlæring af gloser, da tyrkisk er kendetegnet ved gloser, der virker meget fremmedartede på eleven/kursisten..

3.2.1. Skriftlige opgaver

Skriftlige opgaver tjener primært til at styrke et grammatisk korrekt talesprog. Eleven/kursisten afleverer korte skriftlige opgaver af stigende sværhedsgrad startende med eksempelvis en kort selv-

præsentation, præsentation af egen familie, beskrivelse af skoleforløb, fritidsinteresser etc. Emnerne vælges på baggrund af de i timerne læste og gennemgåede tekster. Den skriftlige opgave følges af en mundtlig præsentation, som er målet med opgaven. Det anbefales, at eleverne/kursisterne afleverer korte referater af læste tekster. Dette træner i høj grad elevens/kursistens skriftlige sprog.

3.2.2. Forberedelse og oversættelse

Oversættelse til dansk er ikke en disciplin til eksamen, men i den daglige undervisning oversættes alligevel løbende for at sikre, at eleven/kursisten faktisk har forstået tekster og gloser. Erfaringer viser, at netop oversættelse er betydningsfuld, så at eleverne/kursisterne fra begyndelsen kan se de store forskelle mellem de to sprog. Her kan fx nævnes korrekt brug af ”De” og ”du”- former. Det er i tyrkisk fortsat vigtigt at skelne mellem disse to pronominalformer. Eleverne/kursisterne skal forstå, at ”det går nok det hele”, ”de forstår nok det hele”, ikke gælder – hverken i undervisningssituationen eller til hverdag. Stor omhyggelighed i god oversættelse til og fra dansk bør indprentes fra starten.

3.3. It

En elektronisk ordbog bør installeres på skolens og elevernes/kursisterne computere, hvis dette er muligt. Underviseren kan via de større søgemaskiner som fx Google, Yahoo og Alltheweb få utallige, nyttige links ved at gå ind på ønskede emner på dansk, engelsk, tysk og andre sprog, hvorunder svensk og hollandsk kan anbefales. Søgeord kan være fx Turkish, Turkish Grammar, Türkiyat, Turkology, Türkoloji. Visse områder kan med fordel gennemgås i klassen.

E-learning sideløbende med klasseundervisningen bør ikke benyttes før et stykke inde i forløbet. Man kan evt. benytte det system, som det tyrkiske Undervisningsministerium selv har udviklet.

3.4. Samspil med andre fag

Tyrkisk vil kunne bidrage til Almen sprogforståelse som eksempel på et ikke-indoeuropæisk sprog med en væsensforskellig fonologi, grammatik, semantik og pragmatik. Tyrkisk vil dermed kunne perspektivere karakteristika ved indoeuropæiske sprog og samtidig eksemplificere fundamentale ligheder mellem ikke-beslægtede sprog.

3.5. Typer af undervisningsmaterialer

Der er p.t. kun én lærebog i tyrkisk affattet på dansk, nemlig Tom Fagerland: *Lærebog i tyrkisk grammatik*, Gads Forlag, 2000. En sjældent god bog og et strålende alternativ er den svenske *Turkiska för Nybörjare*, der kan rekvireres fra den Svensk-Norske Boghandel. De bedste lærebøger er på tysk fx Hengirmen/Koc *Türkisch Aktiv I – VI* (Langescheidt), som kan benyttes i hele gymnasieforløbet og også fås på engelsk og rent tyrkisk, og Kletts *Türkçe I + II Lehrbuch/Arbeitsbuch*. Også andre systemer (engelske, tyske, franske, russiske) vil naturligvis kunne benyttes. Optimalt vil brugen være af fx Tömers *Hitit I – II* kombineret med Fagerlands bog.

Det er vigtigt, at der fra begyndelsen er et fast system til indlæring, og at brugen af fotokopier begrænses til at omfatte paradigmer, der ikke findes i den faste lærebog, og hjemmeopgaver konstrueret til specielle formål.

3.6. Progression

Den sproglige progression måles i antallet af gloser, der bliver introduceret pr. uge, i sværhedsgraden af de grammatiske konstruktioner, samt i teksternes længde og emnernes abstraktionsniveau.

I starten af forløbet er emnerne af dagligdags karakter, senere overgår emnerne til at være af mere almen karakter.

Efter det første år forventes eleven/kursisten at kunne genkende og gengive sætninger relateret til læste tekster, samt at kunne besvare enkle spørgsmål relateret til emnerne i disse tekster.

I det andet år erhverver eleven/kursisten sig et større ordforråd, lærer at anvende nyt ordforråd kreativt, at kunne forstå ikke læste enkle sætninger inden for studerede områder samt at kunne føre en samtale om bearbejdede emner med brug af indlærte sætningstyper og ordforråd.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Det er vigtigt at eleven/kursisten løbende får testet og gøres bekendt med sin faktiske kunnen, især med hensyn til grammatik og gloser.

Diktater, hvor eleverne/kursisterne får testet deres glosekendskab og ortografi og senere diktat med kortere eller længere sætninger og med genfortællinger af forskellig sværhedsgrad kan anbefales. Der anbefales en kort månedlig multiple-choice test, der tester elevens/kursistens grammatiske kunnen, evt. suppleret med en test i oversættelse i form af en kort ukendt tekst inden for et af de gennemgåede emner.

4.2. Prøve

Der afholdes en mundtlig prøve.

Regelgrundlaget for eksamensafholdelse er læreplanen og eksamensbekendtgørelsen:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=126001>

Prøvematerialet skal godkendes af censor, og det er god skik, at eksaminator fremsender prøvematerialet, så det kan være censor i hænde senest en uge før eksamen.

Tyrkisklæreren må i sit valg af tekster efter begyndersystemet fra første færd have i baghovedet, at hovedparten af teksterne skal være af en vis længde, og at helt små, men i øvrigt også meget gerne større tekster, bør samles i emner. I teorien vil kursisterne altså kunne komme op i samtlige læste tekster, men i praksis vil der naturligvis altid være enkelte tekster, der ikke egner sig til eksamen. I disse få tilfælde bør tyrkisklæreren gøre kursisterne opmærksom på, at teksten ikke er eksamensegnet.

Før eksamen har læreren udvalgt, hvilke sider fra de læste tekster eller emner, der skal bruges til eksamen. Prøvegrundlaget er et enkelt tekststykke på 1–1½ normalside. I lærerens valg af eksamenstekster er det vigtigt at overveje, om de hver især er af et sådant indhold, at de kan danne udgangspunkt for knap 15 minutters oplæg og samtale.

Prøven begynder med ekstemporalteksten. Når den første tredjedel er oversat til dansk, skal resten af teksten refereres i hovedtræk. Det er vigtigt, at eksaminanden ikke bare fortsætter med at oversætte, men gennem et kort referat på dansk – gerne med støtte i stikordsnotater – viser, at han/hun har været i stand til ved gennemlæsning af teksten og evt. ordbogsopslag at uddrage det væsentligste af indholdet. Der bør højst bruges 8 minutter til denne del af eksamen.

Eksaminanden skal selv under forberedelsen af den trukne tekst vælge det mindre antal linjer (ca. 5), som skal læses op. Læreren kan råde eleverne/kursisterne til, at de linjer, de vælger, skal være overkommelige at læse op, og især at de skal være egnede som udgangspunkt for en samtale.

Eksaminandens oplæg i forbindelse med den trukne tekst kan bestå i et kort referat af tekststykket og en kort omtale af, hvilket emne det omhandler, eller indgår som deltekst i. Herefter samtaler lærer og eksaminand uddybende om tekststykket og teksten, som stykket er en del af. I samtalen kan andre læste tekster inddrages, således at eksaminanden kan demonstrere sin dialogfærdighed og tekstforståelse, og at alle – også de dygtigste – får vist, hvad de kan, også i form af perspektivering.

Eksaminators spørgsmål skal bredt dække over emner og tekster, der har været behandlet i undervisningen.

4.3. Bedømmelseskriterier

Udtale og intonation måles både ved eksaminandens oplæsning af et antal linjer i den trukne tekst, ved oplægget og ved samtalen. Der bør ikke være væsentlige problemer med udtalen af de enkelte lyde. Intonationen skal være acceptabelt tyrkisk, hvilket især gælder i spørgesætninger. Der skal endvidere læses op med meningsfyldte enheder og pauser på de passende steder.

Hovedvægten i vurderingen af den samlede præstation lægges på den mundtlige sprogfærdighed: I hvor høj grad frigør eksaminanden sig fra tekstens ord og vendinger? Hvor stort er det selvstændige ordforråd? I hvor høj grad forstår eksaminanden eksaminators spørgsmål? Kan eksaminanden indgå i dialog med læreren på naturlig måde? Er eksaminandens sprog forståeligt og sammenhængende, og hvor korrekt er det?

På indholdssiden måles det, i hvor høj grad eksaminanden har forstået teksterne, både ektemporalteksten og den læste tekst: Hvor præcist oversættes den første del af ektemporalteksten, og i hvor høj grad er referatet af resten sammenfattende og sammenhængende? Ligeledes måles det, i hvor høj grad eksaminanden har forstået den trukne tekst og kan demonstrere overblik over den emne- og temamæssige sammenhæng, som den måtte indgå i.

Ved prøven gælder endvidere, at det at have noget på hjerte og at have evnen til at formulere og udtrykke det på et forståeligt og sammenhængende tyrkisk skal tælle positivt ved fastsættelsen af karakteren. På den anden side skal den omhyggelige og næsten korrekte præstation, som sprogligt holder sig til det sikre og ikke kommer op på de mere perspektiverende niveauer, naturligvis også honoreres efter fortjeneste.